

EĞİTİM DENETİMİNDE İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİ YETİŞTİRMESİ VE SORUNLARI

Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM*
Şemseddin KOÇAK**

GİRİŞ

A. PROBLEM DURUMU

Eğitim sisteminin ve okul yönetimlerinin amaçlarını ne derece gerçekleştirebildiklerini anlayabilmek ve daha üst düzeyde gerçekleştirebilmek için denetime ihtiyaç duyulmaktadır. Denetim yapılamadığında, örgütteki işler karmaşaya dönüşür. Görevliler neyi, ne için, ne düzeyde yaptıklarını bilemeden çablayıp dururlar.

“Denetimde okulların görülen en büyük sorunu, denetimin amaçlarına uygun olarak nitelikli yönetmen ve denetmenler eliyle yapılmayıdır. Bu yüzden de denetim ve değerlendirme kavramları öğretmenlere sevimsiz görünmektedir. Oysa insanın doğasında, yaptıklarını denetlemek ve değerlendirmek bulunmaktadır” (Başaran, 1982: 106).

Eğitim sistemimizde denetimin amaçlarına ulaşabilmesi, denetim elemanlarının iyi seçimi ve başarılı eğitimlerine bağlıdır. Müfettiş adaylarının seçimi veya yetiştirilmek üzere seçilen adayların hizmetiçi eğitim yoluyla daha kısa zamanda başarılı bir biçimde yetiştirilmeleri, araştırma ve uygulama sonuçlarına dayanılarak bilimsel yaklaşımlarla sağlanmalıdır.

Ülkemiz eğitim sisteminde ikili bir denetim uygulaması bulunmaktadır. İlköğretim kurumlarının denetiminden sorumlu İlköğretim Müfettişliği ile ortaöğretim kurumlarının denetiminden sorumlu Bakanlık Müfettişliği, bu sistemin iki temel ögesidir. Millî

* Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Dekanı.

** Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Eğitim Bilimi Öğretim Görevlisi.

Eğitim Denetim Sisteminin bugünkü görevlerini tam anlamıyla yerine getirmede önemli güçlüklerinin varolduğu Ondüördüncü Millî Eğitim Şûrası'nda da dile getirilmiştir. Bu araştırma, ilköğretim kurumlarının denetiminoen sorumlu olan İlköğretim Müfettişlerinin yetiştirilmesi konusunda yapılmıştır.

B. PROBLEM

İlköğretim Müfettişlerinin birçok problemi bulunmaktadır. Bunlardan biri de müfettişlerin yetiştirilme problemidir.

Problem Cümlesi

Araştırma kapsamındaki İlköğretim Müfettişlerinin görüşlerine göre, yetiştirilmeleri nasıl olmalıdır?

Alt Problemler

Müfettişlerin yetiştirilmeleri konusunda görüşleri;

1. Yaşlarına,
  2. Ünanlarına,
  3. Kıdemlerine,
  4. Eğitimlerine,
  5. Branşlarına,
- göre farklılık göstermekte midir?

C. SAYILTILAR

1. Müfettişlerin iyi yetiştirilmeleri teftiş sistemindeki etkinliği arttıracaktır.

2. Müfettişlerin niteliklerinden kaynaklanan, görüşlerini etkileyen, duruma bağlı çok sayıda bağımsız değişken vardır.

3. Müfettişlerin hizmet öncesi ve hizmetiçi eğitimle verimliliklerinin artırılması eğitim yönetiminin görevidir.

D. SINIRLAMALAR

Bu araştırma, 18 ilde görev yapan İlköğretim Müfettişleri arasından seçilen 208 müfettişin görüşleri ile sınırlıdır.

KONU YA TEORİK VE KAVRAMSAL YAKLAŞIM

Ekonomik ve mekanik sistemlerdeki denetim sürecine oranla toplumsal sistemlerdeki denetimi tanımlamak ve sınırlamak çok daha güçtür. Sistemlerin farklılığı, denetimin amaçları, fonkiyonları ve yararlanılan teknikler, denetim konusunun farklı ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.

A. DENETİM (TEFTİŞ) TANIMLARI

Teftiş, dilimize Arapça'dan girmiş bir kelime olup, "Bir şeyi sormak ve araştırmak" demektir (Mustafa, 1980: 672).

Teftiş, kamu yararı adına davranışı kontrol etme sürecidir. Önceden kararlaştırılmış amaçların gerçekleştirme derecesini bulmak üzere her kurumda teftiş yapılır. Teftişin yasal işlevini esas alan tanımda daha çok kontrol ve soruşturmalara ağırlık verilmektedir. Bütün sistemlerin bir ögesi olan teftiş, kontrol ve değerlendirme süreçlerini kapsamaktadır (Taymaz, 1982: 1-2).

Denetim, örgütsel eylemlerin kabul edilen amaçlar doğrultusunda saptanan ilke ve kurallara uygun olup olmadığının anlaşılması süreci olarak düşünülebilir (Aydın, 1986: 1).

Eğitim sisteminde gözlem ve inceleme yolu ile yapılan ölçme ve sonundaki değerlendirmeye denetim veya teftiş denir. Denetim çok kısa bir tanımla, çalışan insan davranışlarını ve ortaya koyduğu ürünü kontrol etme sürecidir (Taymaz, 1985: 83).

Kamu hukukunda teftiş, "bilumum devlet dairelerindeki görevlilerin kanun ve nizamname hükümlerine göre, vazifelerini hakkıyla ifa edip etmediklerini, aykırı hareket ederek memuriyet vazifelerini yerine getirmede ihmal ve dikkatsizlik gösterip göstermediklerini, suistimal yapıp yapmadıklarını tespit edecek, haklarında gereken yasal işlemlerin yürütülmesi için devlet dairelerinin teşkilat kanunlarına göre tayin edilmiş müfettişler, murakıplar veya bu işle görevlendirilmiş memurlar vasıtası ile yapılan murakabedir" (Taymaz, 1982: 2).

Denetim çok yönlü ve karmaşık bir süreç kurum personelinin ortak bir ürünü, görevi ve sorumluluğudur. Bundan dolayı kurumdaki tüm personelin birlikte çalışması, işbirliği yapmaları ve birbirine yardım etmeleri gerekir.

Ondüördüncü Millî Eğitim Őura Kararlarında denetim konusunda aŐađıda belirtilen görüŐlere yer verilmiştir:

“Yönetim sistemlerinin en önemli alt sistemlerinden birisi olan denetimin tanımı, farklı biçimlerde yapılmaktadır. Ancak bu tanımda görüş birliğine varılan husus, denetimin kontrolden çok eğitim-öğretim ve yönetim faaliyetlerinde öğretmene ve yöneticiye rehberlik ve yardım amacıyla yapılmasıdır. Bu görüş çerçevesinde, denetim görevinin sadece durum saptaması olmadığı ve denetimin niteliğinin sistemin geliştirilmesine, verimin nicelik ve nitelik açısından artırılmasına katkı sağlayacak bir rehberlik ve mesleki yardım olduğudur. Bu görevleri yapan kişi veya kişilere denetici (müfettiş) denilebileceği gibi, görevleri gereği kurum yöneticileri de denetim elemanı olarak mütalaa edilmelidir.

Denetim sisteminde rehberlik ve yardım esastır. İnceleme ve soruŐtırma yönetim sürecinin temel fonksiyonlarındanır. Bu durum gözönüne alınarak, eğitimde rehberlik ve yardım hizmetleri ile inceleme ve soruŐtırma hizmetlerinin aynı kişi üzerinde bulunmaması, denetim faaliyetlerinin amacına ulaŐmasını kolaylaŐtıracaktır”.

Kontrol, yönetim organlarının, meydana gelen olaylar ile meydana gelmesi beklenen olayların birbirleriyle bađdaŐıp bađdaŐmadıđını araŐtırmakla ilgilendir. Eğer bu bađdaŐma gerçekte olmemiŐse gerekli düzeltmeler yapılır. Kontrol işlevi tüm yöneticilerin görevidir.

Kontrol ihtiyacı iki faktörden doğar. Birincisi, bireysel ve örgütsel amaçlar birbirinden farklıdır. Bu nedenle üyelerin örgüt amaçlarını sağlamak üzere kontrol gereklidir. Bu faaliyetlerinin alternatifini geliŐi güzel ve eşgüdümsüz faaliyetlerdir. İkincisi, kontrol gereklidir; çünkü amaçların oluşturulması ile amaçlara ulaŐılması arasında belirli bir süre geçer. Bu süre içinde beklenen başarı ile arzulanan başarı arasında önceden görülmeyen bazı koŐullar nedeniyle sapmalar meydana gelebilir (Hicks, 1979: 462).

Kontrol nasıl yapılırsa yapılsın, koŐullara uyan dinamik bir süreçtir. Amaçlar sürekli olarak deđiŐirler ve kontrol da örgütün bu deđiŐmeleri karşısında amaçlara uyumu sağlamalıdır. Eğer kontrol bir takım sapmaların meydana gelebileceğini umuyorsa, bu sapmaları önleyici nitelikte olabilir (Hicks, 1979: 463).

B. YÖNETİM SÜRECİNDE DENETİMİN YERİ VE ÖNEMİ

Her örgüt belli amaçları gerçekteŐtirmek için kurulur. Bunun için

kaynaklarını rasyonel kullanarak bu amaçlarını gerçekleştirmek zorundadır. Örgütün amaçlarına ulaşma derecesi bir bakıma kaynaklarını ne oranda kullandığına bağlıdır. Bu ise ancak denetim ile belirlenebilmektedir.

Denetim, aslında yönetim sürecinin her alanında yer alan bir süreçtir. Yönetim sürecinin verimli ve rasyonel işlemesi, örgütsel amaçlardan sapmaması için denetleme sürecine ihtiyaç duyulmaktadır.

Denetleme sürecinin öneminden dolayı birçok örgütte yönetim sürecinin dışında denetim birimleri kurulmuştur. Bir yandan yönetim sürecinin içinde üstler, astlarının eylem ve işlemlerini denetlerken, öbür yandan da örgütün denetleme biriminin elemanları, personeli ve örgütün işteyişini denetlerler (Başaran, 1989: 307).

Denetim işlevi tüm yöneticilerin görevidir. Örgütün her bir kademesi planlar yapar. Bu planlama ışığında örgütlemeye gidilerek diğerlerini etkileme yoluyla planların gerçekleştirilmesine çalışılır. Alt kademelere inildikçe bu süreçlerin alanı daralır (Can, 1992: 218).

Üç açıdan denetim süreci yönetim için gerekli ve kaçınılmazdır. Bir örgütün bütün alt sistem ve parçaları örgütsel amaçları gerçekleştirmek için çaba harcarlar. Örgütün en önemsiz görünen bir parçası dahi amaçlardan saptığında örgütün etkinliği düşer. İşte denetim, örgütünün bütününü kapsayarak, bütün birimleri örgütsel amaçları yönlendirmek açısından gerekli ve kaçınılmazdır.

İkinci olarak örgütün varlığını sürdürebilmesi ve etkin bir biçimde amaçlarını gerçekleştirebilmesi için çevresinde vuku bulan değişmelere uyum sağlaması ve haberdar olması gerekir. Bu açıdan da denetim, yönetim alt sistemi olarak önemli görevler üstlenir.

Üçüncü olarak, örgütte çalışan personel bilerek veya bilmeyerek örgütsel işlem ve eylemlerden sapmaktadır. Denetim süreci söz konusu sapmaları önlemek açısından gerekli ve kaçınılmazdır.

Eğitim sistemimizde örgüt yönünden yeterince kavramlaştırılmayan süreçlerin başında teftiş ve dolayısıyla değerlendirme süreci gelmektedir (Taymaz, 1982: 3).

Ondüdüncü Millî Eğitim Şûra Hazırlık Dökümanında (1993: 37) belirtildiği gibi “İlköğretim Müfettişleri genelde Rehberlik ve denetimden ziyade idare yürütme (Sicil Amirliği, Kurs, Seminer, Toplantı) ve soruşturma hizmetlerini yürütmektedir”.

C. İLKÖĞRETİMDE DENETİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Millî Eğitimde teftiş hizmetinin gereğine, ilk kez Rüştüye Okulları

açıldığı zaman ihtiyaç duyulmuştur. Bu tarihte Meclis-i Umur-u Nafia aldığı bir kararda, Rüştüye Okullarının açılmasında temel görevi yapan Mahalle okullarının bir düzene sokulması, bu okullarda görev yapan öğretmenlerin öğrencilerine bir şeyler öğretebilecek seviyede olup olmadıklarını anlamak üzere teftiş edilip bilgi edinilmesi ve niteliklerinin meydana çıkarılması, istenilmektedir (Su, 1983: 177).

“İlköğretim Müfettişlerinin görev ve yetkilerinin belirlendiği ilk Yönetmelik (Mekatib-i İptidaiye Müfettişlerinin Vezaifine Müteallik Talimat) 1910’da yürürlüğe konulmuştur. Yönetmelikte soruşturma, teftiş ve aydınlatma konularının yer aldığı görülmektedir.

Teftiş konusunda da öncelikle okul binalarının, demirbaş eşyaların, öğretim araç ve gereçleri ile öğretimin teftişi yer almaktadır” (Aydın 1986: 137).

“İlköğretimle ilgili en önemli gelişme hiç kuşkusuz, 1913 yılında kabul edilen “Geçici İlköğretim Yasasıdır”. Okulların teftişi bu yasada da yer almaktadır. Ayrıca yasada “Genel Eğitim Müfettişlerinin bulunmadıkları yerlerde onların teftiş görevleri de İlköğretim Müfettişlerine verilmektedir” (Aydın, 1986: 138).

1914 yılında MEB İlköğretim Müfettişlerinin Görevlerine İlişkin Yönetmelik yürürlüğe konulmuştur. Yönetmelikte müfettişlerin görev ve yetkileri ile teftişlerde gözönünde bulundurulacak esaslara yer verilerek “teftiş, soruşturma ve yol gösterme” Esas Görevler olarak ifade edilmiştir. Ayrıca Yönetmelikte müfettişlere okul dışı konularda da görevler verilmiştir. Örneğin, müfettişlerin teftiş bölgelerinin nüfusu, ekonomik durumu ve yaşam biçimine ilişkin bilgileri toplamaları ve bu bilgileri raporlarında belirtmeleri de istenmektedir (Aydın, 1986: 138).

İlköğretim Müfettişlerinin Görevlerine İlişkin Yönetmelik 1923 yılında yürürlüğe girmiş, bunu 1927 yılındaki İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği izlemiştir. İlköğretim Müfettişleri yıllık çalışma raporlarına göre yılda dokuz ay teftiş etmekle yükümlü kılınmışlardır.

İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliğinde müfettişlerin soruşturmaya ilişkin, öğretim ve yol göstermeye ilişkin, teftişe, görevlerin yerine getiriliş biçimi ve sonuçlarına ilişkin ve diğer konulara ilişkin görevlerine yer verilmiştir (Su, 1974: 3).

Cumhuriyet döneminin üçüncü yönetmeliği “İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği” adı ile 1962 yılında yayınlanmıştır. Bu Yönetmelikte ilköğretim kurumları, halk eğitim kurumları, ilköğretim müdürlükleri, çocuk kitaplıklarının denetimi, ilköğretimle ilgili inceleme ve araştırmaların yapılması, öğretmen, eğitimci ve yöneticilerin işbaşında yetiştirilmeleri, mesleğe yönlendirilmeleri ve kendilerine

rehberlik edilmesi, yıllık teftiş raporlarının düzenlenmesi, yıllık raporlar ve yıl sonu raporları gibi konulara yer verilmektedir.

1969 yılında yürürlüğe giren “ilköğretim Müfettişleri Yönetmeliği” daha önceki yönetmeliklerde yer alan noktaları da içermekle birlikte bazı yenilikleri de getirmiştir. Bu yenilikler arasında “İlköğretim Müfettişleri Kurulu”nu müfettiş görevleri yerine “Kurul Görevleri” kavramlarının kullanılmasını gösterebiliriz.

İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliğine göre, İlköğretim Müfettişlerinin bölge merkezleri genellikle iller ve gerektiğinde ilçeleridir. İllere atanan İlköğretim Müfettişleri, Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesinde İlköğretim Müfettişleri Kurulunu oluşturur. İlköğretim Müfettişlerinin görevleri; teftiş, meslekî yardım ve işbabında yetiştirme, soruşturma, inceleme, olmak üzere dört grupta toplanabilir.

İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği müfettişlerin görevlerini aşağıdaki şekilde belirlemiştir:

“İlköğretim müdürlerinin, resmi ve özel ilköğretim, okulöncesi eğitim, yatışkinler eğitimi kurumlarının, çocuk kitaplıklarının, her türlü kurs ve dersanelerin çalışmalarını ve bütün bu kurumlarda çalışanları teftiş etmek ve denetlemek, bu kurumlardaki görevlilerin işbaşında yetiştirilmelerine yardımcı olmak, gerekli incelemeleri yapmak ve verilecek soruşturma görevlerini yürütmek” (Taymaz, 1982: 16).

Denetleme Devamlı Yönergesi 1983 yılında yayınlanmıştır. Bu yönerge Milli Eğitim Bakanlığına bağlı tüm eğitim kurumları ile diğer kurum ve kuruluşları kapsamaktadır. Yönerge, İlköğretim kurumları ile bu kurumlarda görevli öğretmenlerin denetlenmesinden “İlköğretim Müfettişleri Kurulu Başkanları”nı sorumlu tutmaktadır. Ayrıca, genel özel ve sınav denetimleri üzere üç türlü denetimin yapılacağı bu yönergede yer almaktadır.

Halen yürürlükte bulunan MEB İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği 27.10.1990 tarihinde uygulamaya konulmuştur. (MEB Tebliği Dergisi: sayı, 2329, s. 22). Yönetmelikte, müfettişlerin seçimi, yetiştirilmesi ve görevleri ile ilgili değişiklikler şunlardır:

- a. Müfettiş Yardımcılığı kavramı (Md. 4/c/e, Md. 6),
- b. Müfettiş Yardımcılığına, Eğitim Bilimleri Bölümü mezunlarının dışında, ilköğretim öğretmenlerinin (ön lisans eğitimi) de başvurabilmesi (Md. 6/a),
- c. Ön lisans eğitimi öğretmenlere lisans tamamlama (Md. 31/a) ile diğer alan öğretmenleri için en az altı ay süreli, “Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi” alanında hizmetçi eğitim kursunun (Md. 13/b) -göreve atanmadan önce- getirilmesi,
- d. Bağımsız Ortaokullar ile İlköğretim Okulları (ikinci kademe)

teftişlerinin, 1991-1992 Öğretim yılından itibaren Bakanlık Müfettişlerinden alınarak İlköğretim Müfettişlerine devredilmesi (Geçici Md. 5),

e. İlköğretim Müfettişliğine, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi ile Alan Öğretmenlerinin de başvurabilmesi ve İlköğretim Müfettişliğinde Alan Müfettişliğinin oluşturulması (Md. 6/a),

f. Yönetmelikte, "soruşturma" ile ilgili olarak getirilen değişiklik de, müfettiş ve müfettiş yardımcılara, İl İdaresi Kanunu hükümlerine göre, Valilikçe verilecek **EĞİTİM DIŞI** soruşturma emirlerinin yerine getirilmesinin, eğitimle ilgili bir mevzuat içerisine alınmasıdır (Md. 34/d).

Aydın'a göre, Türk Eğitim Sistemindeki 'denetim' uygulaması büyük ölçüde, var olan yapıyı koruyucu, kurallara uygunluğu sağlayıcı, denetim-yönetim karşımı bir nitelik taşımaktadır, Kurallar, denetim görevini yürütenlere girişim özgürlüğü veya liderlik imkanı tanımamaktadır. Ayrıca deneticilerin bu yönde hazırlanmaları için gerekli önlem ve düzenlemelere de yeterince yer verilmemektedir (Aydın, 1986: 142).

D. DENETİMDE YETERLİK ALANLARI

Bir denetmenin fonksiyonu, öğretme ve öğrenmenin değerlendirilmesi ve geliştirilmesine ilişkin tüm etkinlikleri kapsar (Aydın, 1986: 13).

Denetim, bir kurumun her alan ve kademesinde yapılır. Bu nedenle müfettişlerin görevlerini başarı ile yapabilmeleri için yeterli alanlarına göre yetiştirilmeleri gerekir. Müfettişlerin görev ve fonksiyonları incelendiğinde; yöneticilik, liderlik, rehberlik, öğreticilik, araştırma uzmanlığı ve sorgu yargıçlığı ile teftiş, alanlarında hizmet ettikleri ve rol oynadıkları görürler (Taymaz, 1982: 4; Cengiz, 1992).

Yöneticilik: Müfettiş profesyonel yönetici rolünde, yönetici, uzman, öğretmen ve diğer personelin çalışmalarını koordine ederek örgütün amaçlarına katmalıdır.

Liderlik: Müfettiş denetlediği kişilere örnek davranışlar göstererek ve onlarla birlikte çalışarak etkili ilişkilerini geliştirmelidir. Her lider yöneticidir, fakat her yönetici lider değildir.

Rehberlik: Müfettiş, bir rehber gibi davranış gösterebilmek için denetlediği personele meslekî yardımda bulunmalı, sorunlarının çözümünde kendilerine yardımcı olmalıdır.

Öğreticilik: Müfettiş, teftiş ettiği personelin öğretim eksikliğini

bulup düzelterek, hizmeti çinde yetiştirilmesini sağlamalıdır.

Araştırma Uzmanlığı: Müfettiş, sistemin geliştirilmesi için bir araştırmacı gibi ilgili alanlara dönük bilgi toplamalı, sorun alanlarını belirlemeli ve sonuçlardan yararlanılmasını sağlamalıdır.

Sorgu Yargıçlığı: Müfettiş, teftiş ettiği kurumlarda görevli personelin suç sayılan eylemleri karşısında gerekli soruşturmayı yaparak, ilgili yerlere surmakla da görevlidir.

Teftiş: Müfettiş, önceden kararlaştırılan amaçların gerçekleşme derecesini ilgilere bildirmelidir.

Ondüncü Millî Eğitim Şûrasında, Teftişle ilgili alınan aşağıdaki kararlar, denetimde yeterliğin gerekliliği açısından oldukça önemlidir:

“Denetimin (teftişin) bir bilim olduğu ve bu alanda görev yapacak kişinin özel bir eğitimden geçmesi gerektiği, bugün herkesçe kabul edilmektedir. Bu nedenledir ki, Türk Eğitim Sisteminde, denetim görevi yapacak olan kişilerin, bu alandaki gerekli bilgi ve deneyime sahip olmalarını sağlayacak bir düzenlemeye gidilmesi yararlı olacaktır.

Öncelikle şu husus kabul edilmelidir ki; denetleyen kişi denetlenen kişiden daha fazla eğitime, bilgiye ve deneyime sahip olduğu takdirde, denetim faaliyeti amacına daha kolay ulaşmaktadır. Bu nedenledir ki, müfettişlerin denetleyecekleri öğretmen ve yöneticiden daha üst düzeyde eğitim görmelerini sağlayacak bir düzenlemeye gidilmelidir.

Bunun için iki yol önerilebilir:

1. Üniversitelerle işbirliği yapılarak, Türk Eğitim Sisteminde görev alacak müfettiş adaylarının Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yüksek yisans ve doktora yapmaları sağlanmalıdır. Bu adayların seçiminde objektif değerlendirmelere ağırlık verilmelidir.

2. Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde açılması düşünülen Eğitim Akademisinde müfettiş adaylarına en az yüksek lisansa eşdeğer bir öğretim imkanı verilmelidir.

Denetim görevi ile yükümlü olanların sık sık hizmetiçi eğitimden geçirilerek, eğitim sistemindeki yeni uygulama ve buluşlar hakkında bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır. Böylece, bu kişilerden, eğitim sisteminin geliştirilmesinde, kaynak kişi ve rehber olarak yararlanılabilecektir (MEB, 1993: 90-91).

Uzun yıllar öğretmen, yönetici ve müfettişler birer eğitimci olarak görülmüş, bunların farklı işlevler yerine getirdiklerine ve bu işlevlerine göre farklı programlarla yetiştirilmeleri gerektiğine dikkat edilmemiştir. Ayrı işlevleri yerine getirecek elemanların, sürekli olarak öğretmen kaynağından devşirilmesi geleneği yerleşmiştir. Nitekim, 789 sayılı yasanın yetiştirilmesini öngördüğü İlköğretim Müfettişi adayları da, belli bir süre başarılı hizmet gören ilköğretim öğretmenleri arasından seçilmiş;

her düzeydeki yöneticiler ile ortaöğretim müfettişi ihtiyaçları ise herhangi bir uzmanlık eğitimi aranmaksızın, öğretmenler arasından seçilerek tayin edilen elemanlarla karşılanmıştır.

1739 Sayılı Millî Eğitim Kanununun 45. maddesi “Hangi derece ve türdeki eğitim-öğretim, teftiş ve yönetim görevlerine, hangi seviye ve alanda öğrenim görmüş olanların, ne gibi şartlarla seçilecekleri yönetmelikle saptanır” hükmü ile aslında yönetim ve denetim elemanlarının özel olarak yetiştirmelerini gerekli görmekte ve bunun yapılmasını ve şartlarının tespitini yönetmeliğe bırakmaktadır (Bülbul, 1984: 105-107).

YÖNTEM

I. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada, durum tespiti (survey) modeli kullanılmıştır. Ayrıca, eski bir müfettiş olarak araştırmacının geçmişteki deneyimleri, gözlem ve görüşmeleri araştırmanın her aşamasına katkı sağlamıştır.

II. ARAŞTIRMANIN EVRENİ

Bu araştırmanın evrenini, Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri oluşturmaktadır. Açıklamanın yapıldığı tarihte, yaklaşık olarak 1970 İlköğretim müfettişinin görev yaptığı saptanmıştır. Evrenin branşlara göre dağılımı Tablo 2.1 de görülmektedir.

Tablo 2.1
Evrende Yeralan Müfettişlerin Branşlara Göre Dağılımı

Müfettişlerin Branşları	f	%	Müfettişlerin Branşları	f	%
Almanca	2	0,01	İngilizce	4	0,02
Müzik	4	0,02	Fransızca	9	0,04
Beden Eğitimi	12	0,06	Resim	18	0,09
İlkokul öğretmeni*	27	0,17	Matematik	123	6,24
Fen Bilimleri	176	9,03	Türkçe-Edebiyat	224	11,37
Sosyal Bilimler	270	14,00	Eğitim Bilimleri	1101	56,00
TOPLAM				1970	100,00

*(7135 Sayılı Yasaya göre)

Tabloda da görüldüğü gibi, İlköğretim Müfettişlerinin %56,00'sını Eğitim Bilimleri branşında olan müfettişler teşkil etmektedir. İkinci sırayı Sosyal Bilimler branşında olan müfettişler takip etmektedir.

III. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın örneklemini 18 ilde görev yapan 208 İlköğretim Müfettişi oluşturmaktadır. Örneklem, evrenin %10,56'sıdır.

Tablo 2.2
Örneklemin Mezun Oldukları Bölümlere Göre Dağılımı

Mezun Olunan Bölüm	f	%	Mezun Olunan Bölüm	f	%
Pedagoji	109	52,40	Coğrafya	7	3,37
Türkçe	7	3,37	Fen Bilgisi	10	4,81
Matematik	15	7,21	Edebiyat	6	2,88
Sosyal Bilgiler	13	6,25	Resim-İş	1	0,48
Müzik	1	0,48	Fransızca	1	0,48
Eğitim Yönetimi, Tef.	18	8,65	Eğitim Prog. ve Öğr.	1	0,48
İngilizce	1	0,48	Bankacılık	1	0,48
Tarih	2	0,96	Beden Eğitimi	1	0,48
Diğerleri*	14	9,73			
TOPLAM				208	100,00

* 7135 Sayılı Yasayla İlköğretim Müfettişi olanlar.

Eğitim Yönetimi ve Teftişi branşı ile Eğitim Programları ve Öğretim branşını Eğitim Bilimleri Bölümü olarak ele aldığımızda, örneklemin %61,23'ü meydana çıkar Ayrıca müfettişler tarafından Türkçe ve Edebiyat branşları da ayrı gösterilmiştir.

İller itibari ile deneklerimiz 18 ilden seçilmişlerdir. İllerin bölgeleri temsil etmesine dikkat edilmiştir.

Tablo 2.2
Örneklemin Teftiş İllerine Göre Bağlılığı

Teftiş İlleri	f	%	Teftiş İlleri	f	%
İzmir	20	9,62	Karaman	5	2,40
Diyarbakır	19	9,13	Aksaray	10	4,81
Ankara	12	5,77	Kırşehir	9	4,33
Bursa	18	8,65	Malatya	19	9,13
Şanlıurfa	14	6,73	Trabzon	5	2,40
Rize	5	2,40	Bartın	3	1,44
İstanbul	5	2,40	Nevşehir	9	4,33
Burdur	8	3,85	Kahramanmaraş	11	5,29
Hatay	19	9,13	Gaziantep	17	8,17
TOPLAM				208	100,00

IV. VERİ TOPLAMA ARACININ GELİŞTİRİLMESİ

Araştırma temelinde, uygulanan anketten elde edilen verilere ve müfettişlik hizmeti yürütüldüğü zaman elde edilen gözlemlere dayalıdır. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket, Cengiz'in (1992) araştırmasında kullandığı anket formu esas alınarak hazırlanmış ve araştırmacı tarafından örneklemdaki illere gönderilmiştir.

V. VERİLERİN ANALİZİ

Veri toplama aracı olan anketten elde edilen bilgiler beş başlık altında toplanmıştır:

1. Deneklerin Nitelikleri,
2. Deneklerin Yurt Dışında Bulunma Konusundaki Görüşleri,
3. Deneklerin Çeşitli Kurs ve Eğitimden Geçirilme Konusundaki Görüşleri,
4. Belirlenen ders veya konuların Açılacak Kurs veya Okullarda Okutulması Konusunda Müfettişlerin Görüşleri,
5. Sorulara Verilen Cevapların Dışında Yazılan Görüş ve Öneriler.

Araştırmada elde edilen veriler, her soruya ve konu alanına göre

frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapmalara göre tablolar halinde gösterilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

I. DENEKLERİN NİTELİKLERİ

Deneklerin nitelikleri olarak; yaş, cinsiyet, ünvan, kıdem, eğitim, yöneticilik deneyimi, uzmanlık öğrenimi, yurt dışında bulunma süresi, gibi değişkenler üzerinde durulmuştur.

Yaş

Deneklerin %30,29'u 31-40 yaşları arasında, %58,17'si 41-50 yaşları arasında, 50 yaşın üstünde olan denekler ile 30 yaşın altında olan deneklerin toplamı %10 civarındadır.

Tablo 3.1
Ankete Katılan Müfettişlerin Yaşlara Göre Bağlılığı

Yaş Grupları	f	%	Yaş Grupları	f	%
21-30 yaş	6	2,88	31-40	63	30,29
41-50	121	58,17	51-60	17	8,17
			61-yukarısı	1	0,48
TOPLAM				208	100,00

Cinsiyet

Araştırma kapsamındaki İlköğretim Müfettişlerinin %98,56'sı erkektir. Türkiye genelinde bayanların oranı ile ilgili elimizde bir veri bulunmamaktadır. Mesleğin niteliğinden çok, bayanlara mesleğe giriş kapılarının açılmamasından dolayı oranın düşük olduğu sanılmaktadır.

Deneklerin Görev Yaptığı İller

İlköğretim Müfettişlerinin büyük bir çoğunluğu İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa gibi büyük kentlerde görev yapmaktadırlar. Örneklemin illeri temsil etme oranı büyük illerden İstanbul'da oldukça düşük, diğerlerinde ise oldukça yüksektir

Tablo 3.1
Örneklemin ve Mevcut Müfettişlerin Araştırma Göre Bağlılığı

Teftiş İlleri	Örnekleme f (1)	%	Mevcut* f (2)	(1)/(2) %
İzmir	20	9,62	85	23,52
Karaman	5	2,40	8	62,50
Diyarbakır	19	9,13	20	95,00
Aksaray	10	4,81	16	62,50
Ankara	12	5,77	131	11,45
Kırşehir	9	4,33	16	56,25
Bursa	18	8,65	51	35,29
Malatya	19	9,13	22	86,36
Şanlıurfa	14	6,73	20	70,00
Trabzon	5	2,40	33	15,15
Rize	5	2,40	16	31,25
Bartın	3	1,44	6	50,00
İstanbul	5	2,40	209	2,39
Nevşehir	9	4,33	10	90,00
Burdur	8	3,85	15	53,33
Kahramanmaraş	11	5,29	14	78,57
Hatay	19	9,13	48	39,58
Gaziantep	17	8,17	32	53,12
TOPLAM	208	100,00	752	

* 24.8.1993 Tarihi itibariyle araştırma illerindeki İlköğretim Müfettişlerinin sayısı.

Ünvanları

Deneklerimizin arasında başmüfettiş olmamasının nedeni, İlköğretim Müfettişlerinde böyle bir kardonun bulunmamasındadır. Müfettiş yardımcılarının oranı %3 dolaylarındadır. Diğer denekler ise müfettiş ünvanına sahiptir.

Müfettişlik Kıdemi

Deneklerimiz arasında beş yıl ve altında müfettişlik kıdemi olan müfettişler %23,56, altı ve on yıl kıdemi olanlar, %35,58'dir. Onbir yıl ve üzeri kıdemi olanlar ise %40,86'dır.

Memuriyet Kıdemi

Denek müfettişlerimiz arasında 5 yıldan az kıdemi olanlar 2 kişi, 10 yıldan az kıdemi olanlar %5 kadarken, 11-15 yıl arası kıdemi olanlar yaklaşık %10 dolaylarındadır. Deneklerin memuriyet kıdeminin en büyük dilimi %67,31 oranında 21 yıl ve üzeri kıdemi olanlar teşkil etmektedir.

Müfettişlikten Önceki Yıllarda Yöneticilik Görevleri

Deneklerimizin %25'i müfettişlikten önce herhangi bir yöneticilik görevinde bulunmamıştır. Beş yıla kadar yöneticilik görevi olanlar deneklerin %41,35'ini, on yıla kadar yöneticilik olanlar ise deneklerin %24,52'sini oluşturmaktadır.

Tablo 3.3
Örneklemin Müfettişlikten Önceki Yöneticilik Görevlerine Göre Dağılımı

Yöneticilik Görevi	f	%	Yöneticilik Görevi	f	%
Yapmadım	52	25,00	1-5 yıl	86	41,35
6-10 yıl	51	24,52	11-15 yıl	15	7,21
			61 ve yukarısı	4	1,92
TOPLAM				208	100,00

Genel durum değerlendirildiğinde, deneklerin yaklaşık %75'i müfettişlikten önce bir yöneticilik görevlerinde bulunmuştur.

Deneklerin Öğrenim Süreleri

Deneklerin %40,9'u dört yıl, %47,6'sı 3 yıl, %9,1'i 2 yıl, %2,4'ü ise diğer şekilde eğitim görmüşlerdir. Deneklerin yaklaşık %57'si dört yıldan daha az süreli okullardan mezun olmuştur. Üç yıllık öğrenim gören denekler, en yüksek dilim olan %47,60 ile ön sırada yer almaktadır.

Bitirilen İkinci Bir Yükseköğretim

Deneklerin yaklaşık beşte biri ikinci bir yükseköğretimi bitirmiştir. Halen ikinci bir yükseköğretime devam eden müfettişler yaklaşık %6 dolayındadır. Örnekleminizdeki İlköğretim Müfettişlerinden altısı yüksek lisans, ikisi doktora yapmaktadır.

Tablo 3.4
Bitirilen İkinci Bir Yükseköğretime Göre Örneklemin Dağılımı

İkinci bir yükseköğretim	f	%	İkinci bir yükseköğretim	f	%
Var	38	18,27	Yok	170	81,73
TOPLAM				208	100,00

Deneklerin Katıldığı Hizmetçi Eğitim Kursları

Denekler arasında eğitim-öğretim, yönetim veya teftiş alanında hizmetçi eğitim kurslarına hiç katılmayanların oranı %11,06'dır. Bir kursa katılan %20,19, iki kurs katılan %24, 52, üç kursa katılan %16,83, dört ve daha fazla kursa katılanların oranı ise %27,40'dır.

Branş Grupları

Araştırma kapsamındaki müfettişlerin 17 değişik branşta olduğu görülmektedir. Birbirlerine yakın branşlar aynı anabilim dalı altında gösterilmek suretiyle, bu konudaki bulguları Tablo 3.5'te görüldüğü gibi 6 grupta toplanmıştır.

Eğitim Bilimleri grubunda; Pedagoji, Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği, Eğitim Programları ve Öğretim, Eğitimde Psikolojik Hizmetler branşları yer almaktadır. Sosyal Bilimler grubunda; Coğrafya, Tarih, Bankacılık, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği branşları gösterilmiştir. Güzel Sanatlar ve Yabancı Dil grubunu Resim, Müzik, Fansızca, İngilizce ve Beden Eğitimi branşında olan müfettişler temsil etmektedir. Edebiyat-Türkçe branşları aynı adla gösterilmiştir. Fen Bilimleri grubunda; Fen Bilgisi ve Matematik branşları yer almıştır. Yukarıda belirtilen branşların dışında kalan ve 7135 Yasa ile İlköğretim Müfettişi olanlar ise "diğerleri" olarak ifade edilmiştir

Tablo 3.5
Deneklerin Branş Gruplarına Göre Dağılımı

Branş Grupları	f	%	Branş Grupları	f	%
Eğitim Bilimleri	127	61,06	Sosyal Bilimleri	23	11,06

Tablo 3.5
Deneklerin Branş Gruplarına Göre Dağılımı (Devamı)

Branş Grupları	f	%	Branş Grupları	f	%
Türkçe-Edebiyat	13	6,25	Fen Bilimleri	25	12,02
Güzel Sanatlar-Y. Dil	5	2,40	7135 S. Yasa	15	7,21
TOPLAM				208	100,00

Yabancı Dil

Deneklerin %60,10'u İngilizce, 24,52'i Fransızca ve %7,21'i Almanca'yı Yabancı Dil olarak öğrenimleri sırasında görmüşlerdir. Deneklerin %22,60'ı hiç yabancı dil bilmediğini, %52,40'ı az düzeyde bildiğini, %19,23'ü orta düzeyde bildiğini, %4,33'ü iyi düzeyde ve %1,44'ü çok iyi düzeyde yabancı dil bildiğini belirtmiştir.

Tablo 3.6
Bir İmkân Doğduğunda Müfettişlerin Yabancı Dil Öğrenme İstekleri

Yabancı Dil Öğrenme İsteği	f	%	Yabancı Dil Öğrenme İsteği	f	%
Hiç	21	10,10	Az	26	12,50
Orta	43	20,67	Çok	71	34,13
			Pekçok	47	22,60
TOPLAM				208	100,00

Bir imkân doğduğunda, müfettişlerin büyük çoğunluğunun yabancı dil öğrenmeye istekli oldukları görülmektedir. Çok ve pekçok düzeyinde istekli olanlar yarıdan fazladır.

II. YURTDIŞINDA BULUNMA SÜRELERİ VE MESLEKİ FAYDASI KONUSUNDA DENEKLERİN GÖRÜŞLERİ

Deneklerin %85,10'u yurtdışında hiç bulunmamıştır. Diğerleri değişik sürelerde yurtdışında bulunmuşlardır. Altı aydan fazla sürede

yurtdışında bulunanlar %4,33 kadardır.

Tablo 3.7
Makul Bir Süre Yurtdışında Bulunmanın Meslekî Faydaları
Konusunda Müfettişlerin Görüşünün Dağılımı

Meslekî Fayda	f	%	Meslekî Fayda	f	%
Hiç	15	7,21	Çok	93	44,71
Az	3	1,44	Pekçok	72	34,62
Orta	25	12,02			
TOPLAM				208	100,00

Çok ve pekçok görüşleri birlikte alındığında, deneklerin büyük çoğunluğu %79,33'ü yurtdışında bulunmanın çok meslekî fayda sağlayacağı görüşünü paylaşmaktadır.

Makbul bir süre yurtdışında bulunmanın meslekî faydası, konusunda deneklerin görüşlerinin analiz sonuçları, Tablo 3.8'de gösterilmiştir.

Tablo 3.8
Yurtdışında Bulunmanın Meslekî Yararları Konusundaki
Denek Görüşlerinin Çeşitli Değişkenlerle Karşılaştırılması

Değişkenler	χ^2	S.D.	Sonuç	Değişkenler	χ^2	S.D.	Sonuç
Yaş	14,077	16	$p > .05$	Ünvan	16,161	8	$p < .05$
Müfettişlik Kıdemi	23,197	16	$p > .05$	Memuriyet Kıdemi	17,744	16	$p > .05$
Öğr. Süresi	16,985	16	$p > .05$	İkinci Bir			
Hiz.Eğit.Kat.	10,543	16	$p > .05$	Yüköğ.Bit.	6,678	4	$p > .05$
Yab.Dil.Bilme D.	40,628	16	$p < .01$				

Yukarıdaki tablo sonuçlarında da izleneceği üzere sözkonusu değişkenlerden yalnız ikisine göre yurtdışında bulunmanın meslekî yararları konusundaki müfettiş görüşleri farklılık göstermektedir.

III. HİZMETİÇİ EĞİTİM VE ÇEŞİTLİ KURLAR KONUSUNDA DENEKLERİN GÖRÜŞLERİ

A. Göreve Atanmadan Önce Kuslar

Müfettişlerin göreve atanmadan önce, adayların bir kurstan geçirilmelerine ve buradaki başarılarına göre atamalarının yapılması, görüşüne katılma derecesine göre denekler şöyle dağılmışlardır:

Tablo 3.9
Adayların Bir Kurstan Geçirilmelerine ve Buradaki Başarılarına Göre Atamalarının Yapılması Görüşüne Katılma Derecesine Göre Deneklerin Dağılımı

Görüşe Katılma Derecesi	f	%	Görüşe Katılma Derecesi	f	%
Hiç	29	13,94	Çok	56	26,92
Az	8	3,85	Tam	99	47,60
Orta	16	7,69			
TOPLAM				208	100,00

Denekelerin %74,52 gibi büyük bir çoğunluğu, müfettişliğe atamada bir kurstan geçirilme ve buradaki başarıya göre atamanın yapılması görüşündedirler.

B. Göreve Atandıktan Sonra Bir Kurstan Geçirilme Konusunda Deneklerin Görüşleri

Müfettişlerin atamadan sonra ilk iki yıl içinde amaca uygun bir kurstan geçirilmeleri gerektiği görüşüne deneklerin %15,38'i hiç katılmamış, %10,10'u bu görüşe az katıldığını, %12,98'i orta düzeyde katıldıklarını, %29,33'ü çok ve %32,21'i tam olarak bu görüşe katıldıklarını belirtmişlerdir.

Atamadan önce kursun gerekliliği konusundaki görüşlerin dağılımını gösteren tablo ortalaması 3,90 iken (Tablo 3.9), atamadan sonraki ilk iki yıl içerisinde bir kursa tabi olmak gerektiği konusundaki görüşlerin dağılımını gösteren tablonun (Ek Tablo 13) ortalaması 3,52'dir.

Yukarıdaki analiz sonuçlarına göre, denekler hizmetiçi eğitimden ziyade, hizmetöncesi yapılacak bir eğitimi daha çok tercih etmektedir. Aynı zamanda hizmetöncesi eğitimdeki başarının atamada bir kriter

olması gerektiği görüşünü paylaştıkları ortaya çıkmaktadır.

C. Herhangi Bir Kursu İhtiyaç Olmadığı, Görüşüne Deneklerin Katılma Derecesi

Deneklerin %5,29'u kurslara ihtiyaç olmadığı görüşüne tam katılmakta iken, %7,69'u bu görüşe çok katıldığını, %6,25'i orta düzeyde katıldığını ve 15,87'si az katıldığını belirtmişlerdir. Deneklerin %64,90'ı gibi büyük bir kısmı, "Müfettişler belli bir yeterlilik ve yetişkinlik içinde olduklarından herhangi bir kursa ihtiyaç duymamaktadırlar" görüşüne hiç katılmayarak kursların bir ihtiyaç olduğu görüşünü paylaşmaktadırlar.

Herhangi bir kursa ihtiyaç olup olmadığı, konusunda deneklerin görüşlerinin; yaş, ünvan, müfettişlik kıdemi, yöneticilik deneyimi, öğrenim süreleri, uzmanlık, hizmetiçi eğitime katılma derecesi ve branş gibi değişkenlere göre fark göstermekte midir? sorusuna ilişkin analiz sonuçları Tablo 3.10'da gösterilmiştir.

Tablo 3.10
Müfettişlerin Herhangi Bir Kurstan Geçirilmelerine Gerek Olup Olmadığı, Konusundaki Denek Görüşlerinin Çeşitli Değişkenlerle Karşılaştırılması

Değişkenler	χ^2	S.D.	Sonuç	Değişkenler	χ^2	S.D.	Sonuç.
Yaş	23,874	16	p>.05	Öğrenim Süresi	11,648	12	p>.05
Ünvan	19,819	8	p>.05	Uzmanlık Eğitimi	38,815	8	p<.01
Müfettişlik Kıdemi	33,003	16	p<.05	Hizmetiçi Eğit.Kat	36,301	16	p<.01
Memuriyet Kıdemi	27,524	16	p<.05	Branş	31,708	20	p>.05
Yöneticilik deneyimi	28,996	16	p<.05				

Tablo 3.10'da görüldüğü gibi, müfettişlerin kurslara ihtiyaçları olup olmadığı konusundaki görüşleri; yaş, ünvan, öğrenim süresi ve branşlara göre farklılık göstermemektedir.

Bunlara karşılık müfettişlik kıdemi, memuriyet kıdemi, yöneticilik deneyimi, uzmanlık ve herhangi bir hizmetiçi eğitime katılma gibi değişkenlere göre kurs ihtiyacı konusundaki denek görüşlerinin farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır.

D. Bütün Müfettişlerin Her Beş Yılda Bir Hizmetiçi Eğitimden Geçirilmeleri Konusundaki Görüşleri

Deneklerin büyük bir kısmı bu görüşe olumlu yaklaşmaktadırlar.

Tablo 3.11’de görüldüğü gibi sözkonusu görüşe tam katılan denekler, %49,52 iken, çok katılanlar %37,02’dir.

Bütün müfettişlerin her beş yılda bir yüksek düzeyde hizmetiçi eğitim kurslarında geçirilmesi, görüşüne hiç katılmayan ve az katılanların toplam oranı %8 dolaylarındadır.

Tablo 3.11
Bütün Müfettişlerin Her Beş Yılda Bir Yüksek Düzeyde
Hizmetiçi Eğitim Kurslarından Geçirilmesi Görüşüne
Katılma Derecesi

Görüşe Katılma Derecesi	f	%	Görüşe Katılma Derecesi	f	%
Hiç	9	4,33	Çok	77	37,02
Az	7	3,37	Tam	103	49,52
Orta	12	5,77			
TOPLAM				208	100,00

E. Deneklerin Açılacak Kurs Süresi Konusundaki Görüşleri

“Millî Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin bir kurstan geçirilmeleri konusundaki görüşünüz ne olursa olsun, göreve başlamalarından önce veya sonra iki yıl içinde bir kurstan geçirilecekler ise, sizce en uygun süre hangisidir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımına Tablo 3.21’de baktığımızda, deneklerin ağırlıklı bir görüşe sahip olmadıkları gözlenmektedir.

Tablo 3.12
Deneklerin Kurs Süresi Konusundaki Görüşleri

Görüşe Katılma Derecesi	f	%	Görüşe Katılma Derecesi	f	%
En ez 21 gün	49	23,56	En az 6 ay	21	10,10
En az 30 gün	54	25,96	Bir akademik yıl*	58	27,88
En az 3 ay	26	12,50			
TOPLAM				208	100,00

(* 9 ay nazari, bir yıl alan çalışması-araştırma olmaz üzere yasal olarak yüksek lisansa eşdeğer).

Görüşler genel olarak değerlendirildiğinde, deneklerin büyük çoğunluğunun kısa süreli kurslardan yana oldukları görülmektedir.

F. İstekli Olan Müfettişlerin Çeşitli Eğitim Çalışmalarına Katılımının Sağlanması Konusunda Deneklerin Görüşleri

Her yıl istekli olan müfettişlere, (kurul kadrosunun yirmide birini geçmemek üzere) sertifika, resmi-özel yabancı dil kursları, yüksek lisans ve doktora çalışmalarına katılmalarının sağlanması, görüşüne deneklerin %86,56'sı çok ve tam katıldıklarını ifade etmişlerdir. Deneklerin eğitim çalışmalarına karşı çok istekli oldukları gözlenmektedir.

Tablo 3.13

Her Yıl İstekli Olan Müfettişlere-Kurul Kadrosunun Yirmide Geçmemek Üzere-Sertifika, Resmi-Özel Yabancı Dil Kursları, Yüksek Lisans ve Doktora Çalışmalarına Katılmalarının Sağlanması Görüşüne Deneklerin Katılma Derecesi

Görüşe Katılma Derecesi	f	%	Görüşe Katılma Derecesi	f	%
Hiç	3	1,44	Çok	80	38,46
Az	3	1,44	Tam	100	48,08
Orta	22	10,58			
TOPLAM				208	100,00

IV. BELİRLENEN DERS VE KONULARIN AÇILACAK EĞİTİM PROGRAMLARINDA OKUTULMASI KONUSUNDA DENEKLERİN GÖRÜŞLERİ

Millî Eğitim Bakanlığı Müfettişleri için açılacak eğitim programlarında okutulması düşünülen dersler birkaç kategoride ele alınabilir. Bunlar; Hukuk, Kamu Yönetimi, Eğitim Bilimleri, İşletme Yönetimi, Ekonomi, Sosyoloji ve Teftiş konularındaki dersleri içermektedir.

A. Hukuk

Tablo 3.14
Müfettişlere Hukukla İlgili Okutulması Önerilen Ders veya Konuların Deneklere Göre Önem Sırası

Müfettişlere Hukukla İlgili Okutulması Düşünülen Ders veya Konular	Tablo A. Ortalaması (x)
Hukukun Temel Kavramları ve İlkeleri	4,0913
Türk Anayasa Düzeni, Temel Hak ve Hürriyetler	4,1779
Eğitim Hukuku ve Yürürlükteki Mevzuata Göre Uygulamalar	4,4038
İdare Hukuk, İdare, Yargı, Yönetimin Yargısal Denetimi, İdare Yargı Usul Mevzuatı	4,4423

Hukuk konuları içinde deneklerin birinci derecede almak istedikleri ders veya konular; “İdare Hukuku, İdari Yargı, Yönetimin Yargısal Denetimi, İdare Yargı Usul Mevzuatı”ıken, ikinci sırada istedikleri hukuk konusu “Eğitim Hukuku ve Yürürlükteki Mevzuata Göre Uygulamalar”dır.

B. Kamu Yönetimi

Kamu Yönetimi alanında deneklerin öncelikle “Yönetim, Kamu, Yönetimi, Türkiye'nin Yönetim Yapısı ve Özellikleri” dersini; ikinci olarak “Planlama, Önemi, Amaç ve İlkeleri ile Yönetimi, DPT'ye Göre Eğitimin Hedefleri” dersini; üçüncü sırada “Çevre Sorunları, Çevrenin Korunmasında Eğitim Kurumlarına Düşen Sorumluluklar” dersini önemli gördükleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3.15
Müfettişlere Kamu Yönetimi ile İlgili Okutulması Önerilen Ders veya Konuların Deneklere Göre Önem Sırası

Müfettişlere Kamu Yönetimi ile İlgili Okutulması Düşünülen Ders veya Konular	Tablo A. Ortalaması (x)
Mahalli İdareler ile Özel Teşebbüsün Eğitim Yatırımları Çalışmalarında Roller ve Önemi	3,6827
Kamu Maliyesi, Bütçe ve İlkeleri ile Uygulama Teknikleri, Eğitim Bütçesinin Tatbiki	3,7788
Kamu Maliyesinde Ayniyat ve Satınalma İşleri,	

Tablo 3.15
Müfettişlere Kamu Yönetimi ile İlgili Okutulması Önerilen
Ders veya Konuların Deneklere Göre Önem Sırası (Devamı)

Müfettişlere Kamu Yönetimi ile İlgili Okutulması Düşünülen Ders veya Konular	Tablo A. Ortalaması (x)
Uygulama Örnekleri ve Problemleri	3,8798
Çevre Sorunları, Çevrenin Korunmasında Eğitim Kurumlarına Düşen Sorumluluklar	3,9856
Planlama, Önemi, Amaç ve İlkeleri ile Yönetimi, DPT'ye Göre Eğitimin Hedefleri	4,1827
Yönetim, Kamu Yönetimi, Türkiye'nin Yönetim Yapısı ve Özellikleri	4,2356

C. Eğitim Bilimleri

Eğitim Bilimleri ile ilgili derslerden, “Eğitim Yönetimi ve Temel İlkeleri, Türk Eğitim Sisteminin Sorunları ve Çözüm Yolları” dersi birinci olarak, “Program Geliştirme Yönetim ve Teknikleri” ikinci sırada ve “Eğitim Teknolojisi ve Eğitim Araçlarının Geliştirilmesi” dersi üçüncü sırada, denekler tarafından önemli bulunmuştur.

Tablo 3.16
Müfettişlere, Eğitim Bilimleri ile İlgili olarak Okutulması
Önerilen Ders veya Konuların Deneklere Göre Önem Sırası

Müfettişlere Eğitim Bilimleri ile İlgili Okutulması Düşünülen Ders veya Konular	Tablo A. Ortalaması (x)
Halk Eğitiminde Amaç, İlke, Yöntem ve Teknikler ile Temel öncelikler	3,8365
Eğitim İşletmeciliği, Eğitim Yapılarının Amaca Uygun Kullanımı, Korunması ve Bakımı	3,9712
Eğitimde Standartlaşma ve Verimlilik	3,9760
Türk Kültür, Bilim ve Eğitim Tarih, Eğitim Felsefesi ve Sosyolojisi	4,0433
Hizmetiçi Eğitimin Önemi ve Öncelikleri	4,0673
Bilgi Çağında Bilgisayar ve Eğitimde Önemi	4,0913
Öğretim Teori ve Modelleri, İlke ve Yönetimleri	4,1250
Özel Eğitimde Yöntem ve Teknikler ile Türkiye'nin Özel Eğitim Problemleri	4,1731
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, İstatistik	4,1827

Tablo 3.16
Müfettişlere, Eğitim Bilimleri ile İlgili olarak Okutulması
Önerilen Ders veya Konuların Deneklere Göre Önem Sırası
(Devamı)

Müfettişlere Eğitim Bilimleri ile İlgili Okutulması Düşünülen Ders veya Konular	Tablo A. Ortalaması (x)
Türk Millî Eğitim Politikası ve Uygulamaları	4,2067
Öğrenci Kişilik Hizmetleri ve Eğitsel Etkinliklerin Eğitim Ortamının Oluşmasında Rolü	4,2163
Alan (dal) Öğretiminde Yöntem ve Teknikler	4,2260
Eğitim Teknolojisi ve Eğitim Araçlarının Geliştirilmesi	4,2356
Program Geliştirme Yöntem ve Teknikleri	4,2981
Eğitim Yönetimi ve Temel İlkeleri, Türk Eğitim Sisteminin Sorunları ve Çözüm Yolları	4,4279

D. İşletme Yönetimi

İşletme Yönetimi ile ilgili derslere, deneklerin çok önem verdikleri, tabloların aritmetik ortalamalarından anlaşılmaktadır. “Halkla İlişkiler ve Örgütsel Davranış” dersi, deneklerin işletme yönetimi alanında birinci derecede önemli gördükleri ders olarak ortaya çıkmıştır. İkinci sırada, “Çalışma İlişkileri” dersi gelmektedir.

Tablo 3.17
Müfettişlere İşletme Yönetimi ile İlgili Okutulması Önerilen
Ders veya Konuların Deneklere Göre Önem Sırası

Müfettişlere İşletme Yönetimi ile İlgili Okutulması Düşünülen Ders veya Konular	Tablo A. Ortalaması (x)
Personel Yönetimi ve Büro Yönetim Teknikleri	4,0817
Çalışma İlişkileri	4,1346
Halka İlişkiler ve Örgütsel Davranış	4,1779

E. Ekonomi

Araştırma kapsamındaki İlköğretim Müfettişleri, Ekonomi alanında Temel kavramlar ve Ekonomi Terimlerinden ziyade, “Eğitim Ekonomisi ve Verimlilik” dersini daha önemli görmekteydiler

Tablo 3.18
Müfettişlere Ekonomi ile İlgili Okutulması Önerilen Ders
veya Konuların Deneklere Göre Önem Sırası

Müfettişlere Ekonomi ile İlgili Okutulması Düşünülen Ders veya Konular	Tablo A. Ortalaması (x)
Ekonomi Terimleri ve Temel İlkeleri	3,8029
Eğitim Ekonomisi ve Verimlilik	4,0721

F. Sosyoloji

“Türkiye’nin Toplumsal Yapısı ve Özellikleri” dersi denekler arasında eğitim programlarında önemli bir yer almıştır. Bunun yanında “Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri” dersinin de önemsendiği görülmektedir.

Tablo 3.19
Müfettişlere Sosyoloji ile İlgili Okutulması Önerilen Ders
veya Konuların Deneklere Göre Önem Sırası

Müfettişlere Sosyoloji ile İlgili Okutulması Düşünülen Ders veya Konular	Tablo A. Ortalaması (x)
Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri	4,0577
Türkiyenin Toplumsal Yapısı ve Özellikleri	4,1635

G. Teftiş

Araştırma kapsamındaki müfettişlerin önemsendiği teftiş konularının başında, “Soruşturmalarda İlke, Yöntem ve Teknikler; Adli ve İdare Soruşturmalarda Görev, Yetki ve Sorumluluklar ile İlgili Mevzuat” dersi gelmektedir.

Tablo 3.20
Müfettişlere Teftişle İlgili Okutulması Önerilen Ders veya
Konuların Deneklere Göre Önem Sırası

Müfettişlere Teftişle İlgili Okutulması Düşünülen Ders veya Konular	Tablo A. Ortalaması (x)
Denetim Raporlarının Değerlendirilmesi, Ortaya Konan	

Tablo 3.20
Müfettişlere Teftişle İlgili Okutulması Önerilen Ders veya
Konuların Deneklere Göre Önem Sırası (Devamı)

Müfettişlere Teftişle İlgili Okutulması Düşünülen Ders veya Konular	Tablo A. Ortalaması (x)
Genel Nitelikli Problemlerin Tespiti, Çözüm Tekliflerinin Projelere Dönüştürülmesi Yöntemleri ve Bunların Makama Sonulması, Brifing ve Kritik Toplantılar	4,1731
Denetim Çeşitleri, Eğitim Ortamında Denetimin Amaç, İlke, Yöntem ve Teknikleri ile Denetim Fonksiyonları	4,3125
Yazışma Usulleri, Rapor Çeşitleri ve Tekniği Fezleke ve Özellikleri ile Örnek Uygulamaları, Rapor ve Fezlekelerin Tabi Olduğu İşlemler ve Bunlara Ait Mevzuat	4,3654
Soruşturmalarda İlke, Yöntem ve Teknikler, Adli ve İdari Soruşturmalarda Görev, Yetki ve Sorumluluklar ile İlgili Mevzuat	4,4760

İkinci sırayı “Yazışma Usulları, Rapor Çeşitleri ve Tekniği, Fezleke ve Özellikleri ile Örnek Uygulamalar, Rapor ve Fezlekelerin Tabi Olduğu İşlemler ve Bunlara Ait Mevzuat”, üçüncü sırayı ise “Denetim Çeşitleri, Eğitim Ortamında Denetimin Amaç, İlke, Yöntem ve Teknikleri ile Denetimin Fonksiyonları” dersi izlemektedir.

H. Eğitim Programlarında Deneklerin Seçtikleri Derslerin Standart Sapmalarının Dağılımı

Tablo 3.21
Müfettişlere Okutulması Önerilen Eğitim Programı
Hakkında Deneklerin Görüşlerinin Derslere Göre Standart
Sapmalarının Dağılımı

Müfettişlere Kurs ve Okullarda Okutulması Düşünülen Ders veya Konular	STDEV
1. Eğitim Yönetimi ve Temel İlkeleri, Türk Eğitim Sisteminin Sorunları ve Çözüm Yolları	0,7643
2. Soruşturmalarda İlke, Yöntem ve Teknikler; Adli ve İdari Soruşturmalarda Görev, Yetki ve Sorumluluklar ile İlgili Mevzuat	0,7673
3. Bilgi Çağında Bilgisayar ve Eğitimde Önemi	0,7717
4. Alan (dal) Öğretiminde Yöntem ve Teknikler	0,7752

Tablo 3.21
Müfettişlere Okutulması Önerilen Eğitim Programı
Hakkında Deneklerin Görüşlerinin Derslere Göre Standart
Sapmalarının Dağılımı (Devamı)

Müfettişlere Kurs ve Okullarda Okutulması Düşünülen Ders veya Konular	STDEV
5. Denetim Çeşitleri, Eğitim Ortamında Denetimin Amaç, İlke, Yöntem ve Teknikleri ile Denetimin Fonksiyonları	0,7761
6. Hizmetiçi Eğitimin Önemi ve Öncelikleri	0,7896
7. İdare Hukuku, İdare Yargı, Yönetimin Yargısal Denetimi, İdari Yargı Usul Mevzuatı	0,7965
8. Eğitim Hukuku ve Yürürlükteki Mevzuata Göre Uygulamalar	0,8108
9. Yönetim, Kamu Yönetimi, Türkiye'nin Yönetim Yapısı ve Özellikleri	0,8149
10. Öğretim Teori ve Modelleri, İlke ve Yöntemleri	0,8187
11. Özel Eğitimde Yönetim ve Teknikler ile Türkiye'nin Özel Eğitim Problemleri	0,8217
12. Öğrenci Kişilik Hizmetleri ve Eğitsel Etkinliklerin Eğitim Ortamının Oluşmasında Rolü	0,8319
13. Eğitim Ekonomisi ve Verimlilik	0,8338
14. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, İstatistik	0,8486
15. Çalışma İlişkileri	0,8519
16. Yazışma Usulleri, Rapor Çeşitleri ve Tekniği, Fezleke ve Özellikleri ile Örnek Uygulamaları, Rapor ve Fezlekelerin Tabi Olduğu İşlemler ve Bunlara Ait Mevzuat	0,8519
17. Hukuk Temel Kavramları ve İlkeleri	0,8548
18. Eğitim Teknolojisi ve Eğitim Araçlarının Geliştirilmesi	0,8610
19. Program Geliştirme Yöntem ve Teknikleri	0,8612
20. Türk Milli Eğitim Politikası ve Uygulamaları	0,8684
21. Eğitim İşletmeciliği, Eğitim Yapılarının Amaca Uygun Kullanımı, Korunması ve Bakımı	0,8732
28. Halkla İlişkiler ve Örgütsel Davranış	0,9179
29. Personel Yönetimi ve Büro Yönetim Teknikleri	0,9211
30. Türk Kültür Bilim ve Eğitim Tarihi, Eğitim Felsefesi ve Sosyolojisi	0,9341
31. Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri	0,9359
32. Kamu Maliyesinde Ayniyat ve Satınalma İşleri, Uygulama Örnekleri ve Problemleri	0,9377
33. Kamu Maliyesi, Bütçe ve İlkeleri ile Uygulama Teknikleri, Eğitim Bütçesinin Tatbiki	0,9526
34. Çevre Sorunları, Çevrenin Korunmasında Eğitim	

Tablo 3.21
Müfettişlere Okutulması Önerilen Eğitim Programı
Hakkında Deneklerin Görüşlerinin Derslere Göre Standart
Sapmalarının Dağılımı (Devamı)

Müfettişlere Kurs ve Okullarda Okutulması Düşünülen Ders veya Konular	STDEV
Kurumlarına Düşen Sorumluluklar	0,9754
35. Ekonomi Terimleri ve Temel İlkeleri	1,0094
36. Türk Anayasa Düzeni, Temel Hak ve Hürriyetler	1,0642

Yukarıdaki Tablo 3.21'e göre, müfettişlerin alma konusunda görüşbirliği içinde olmadıkları derslerin başına; Türk Anayasa Düzeni, Temel Hak ve Hürriyetleri, ikinci olarak, Ekonomi Terimleri ve İlkeleri, üçüncü olarak, Çevrenin Korunmasında Eğitim Kurumlarına Düşen Sorumluluklar, gelmektedir.

V. ARAŞTIRMA KAPSAMINDAKİ İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN SORULARA VERDİKLERİ CEVAPLARIN DIŞINDA YAZDIKLARI GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Araştırma kapsamında bulunan İlköğretim Müfettişlerinin, "teftiş ve müfettiş"le ilgili, ortak görüşleri şunlardır:

1. İlköğretim Müfettişliği ile MEB Bakanlık Müfettişliği mutlaka birleştirilmelidir.
2. Hizmetiçi Eğitim Kurslarına ağırlık verilmeli, bütün müfettişler belirli zamanlarda bu kurslardan geçirilmelidir.
3. Müfettişler, bilgi ve görülerini arttırmak için kısa süreli olarak yurtdışında gönderilmelidir.
4. Hizmetiçi ve hizmetöncesi eğitim uygulamaya yönelik olmalıdır.
5. Ortaöğretimde de teftiş ilden yönetilmelidir.
6. Müfettişler, teftiş edecekleri bireylerden en az, iki yıl fazla eğitim görmelidir.
7. Müfettişler, tek kaynaktan yetiştirilmelidir.
8. Müfettişler, ya Bakanlığa ya da direk Valiliklere bağlı olmalıdır.
9. Müfettiş adaylarının seçimi ve yetiştirilmesi, ÖSYM tarafından

yapılmalı ve adaylar öğrenimleri süresince ücretli izinli sayılmalıdır.

10. Müfettişlere, akademik ünvanlar verilmelidir.

11. Teftiş rehberliğe ağırlık verilmelidir.

12. Kurslarla müfettiş yetiştirilmemelidir.

13. Araştırmanın yararlı olacağına inıyorum.

Bütün müfettişlerin, görüş birliği içinde oldukları konu, ilköğretim Müfettişliği ile MEB Bakanlık Müfettişliğinin tek çatı altında birleştirilmesi ve teftişin tek elden yürütülmesi'dir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Müfettişlerin görevlerini başarı ile yerine getirebilmeleri için yeterlik alanları gözönünde bulundurularak yetiştirilmeleri gerekir.

Denetleyen kişi, denetlenen kişiden daha fazla eğitime, bilgiye ve deneyime sahip olduğu takdirde, denetim faaliyeti daha kolay amacına ulaşacaktır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar şöyle sıralanabilir:

1. Müfettişlerin büyük bir çoğunluğunun Yabancı Dil bilmediği, fakat imkan doğduğunda, Dil öğrenmeye istekli oldukları görülmektedir.
2. Müfettişlerin büyük çoğunluğu (%85'i) yurt dışında hiç bulunmadıklarını belirtmişlerdir. Belirli bir süre yurt dışında bulunmanın mesleki fayda sağlayacağı görüşünü paylaşanlar çoğunlukta bulunmaktadır. Yaş ve Dil bilme gibi bağımsız değişkenlerin bu görüşü etkilediği ortaya çıkmıştır.
3. İlköğretim Müfettişlerinin büyük bir çoğunluğunun Eğitim Bilimleri branşından geldiği görülmektedir.
4. Araştırma kapsamındaki İlköğretim Müfettişlerinin üçtebiri 31-40 yaşları arasında ve yarıdan fazlası 41-50 yaşları arasında bulunmaktadır. Böylece çoğunluk, 40 yaşın üzerindedir. Aynı zamanda büyük bir çoğunluğun yirmi yıldan fazla hizmetinin bulunması ve müfettişlikten önceki yıllarda yöneticilik yapanların %75 gibi yüksek bir oranda olması, kendilerinin eğitim bürokrasisinde ne kadar deneyimli olduklarını göstermektedir.
5. Müfettişler, hizmetiçi eğitime oranla, göreve atanmadan önce yapılacak bir hizmetöncesi eğitimi daha çok tercih

etmektedirler. Aynı zamanda hizmetöncesi eğitimdeki başarının atamada bir kriter olması, gerektiği görüşünü paylaştıkları da görülmektedir.

6. Müfettişler belli bir yeterlik ve yetişkinlik içinde olduklarından herhangi bir kursa ihtiyaç duymamaktadırlar, görüşüne katılanların oranı çok düşüktür. Müfettişlerin çoğunluğu, hizmetiçi eğitim kurslarının kendileri için bir ihtiyaç olduğu görüşündedirler. Müfettişlerin bu konudaki görüşünün; müfettişlik kıdemi, memuriyet kıdemi, yöneticilik deneyimi, uzmanlık eğitimi ve herhangi bir hizmetiçi eğitime katılmış olma gibi değişkenlere göre farklılık gösterdiği, araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır.
7. Müfettişler, bütün müfettişlerin her beş yılda bir hizmetiçi eğitimden geçirilmeleri gerektiği, görüşünü olumlu karşılamaktadırlar.
8. Müfettişlerin kurs süreleri konusunda ortak ve belirgin bir görüşe sahip olmadıkları görülmektedir. Bu ise onların farklı eğitim ihtiyacı içinde olduğunu göstermektedir. Sözkonusu farklılıklar, eğitim programları hazırlanırken gözönünde bulundurulmalıdır.
9. Müfettişler, hukuk alanında öncelikle, İdare Hukuku, İdari Yargı, Yönetimin Yargısal Denetimi ve İdari Yargı Usul Mevzuatı, ders veya konularını almak istediklerini belirtmişlerdir.
10. Kamu Yönetimi alanında müfettişlerin almak istedikleri ders veya konuların başında; Yönetim, Kamu Yönetimi, Türkiye'nin Yönetim Yapısı ve Özellikleri, gelmektedir.
11. Eğitim Bilimleri alanında müfettişlerin birinci sırada almak istedikleri ders veya konular; Eğitim Yönetimi ve Temel İlkeleri, Türk Eğitim Sisteminin Sorunları ve Çözüm Yolları, olarak ortaya çıkmaktadır.
12. Müfettişler, açılacak herhangi bir eğitim programında, İşletme Yönetimi alanında; Halkla İlişkiler ve Örgütsel Davranış dersini öncelikle tercih etmektedirler.
13. Teftiş alanında, Soruşturmalarda İlke, Yöntem ve Teknikler; Adli ve İdari Soruşturmalarda Görev, Yetki ve Sorumluluklar ile İlgili Mevzuat, başlıklı konuları birinci sırada göstermeleri, bu alanda müfettişlerin duydukları eğitim ihtiyaçlarını belirlemek açısından oldukça önemlidir.
14. Müfettişlere önerilen derslerin tümü gözönünde bulundurulduğunda, görüş birliğine vararak almak istedikleri

ilk üç ders ve konular şunlar olmuştur:

- a) Soruşturmalarda İlke, Yöntem ve Teknikler; Adli ve İdari Soruşturmalarda Görev, Yetki ve Sorumluluklar ile İlgili Mevzuat,
- b) Eğitim Yönetimi ve Temel İlkeleri, Türk Eğitim Sisteminin Sorunları ve Çözüm Yolları,
- c) İdare Hukuku, İdari Yargı, Yönetimin Yargısal Denetimi, İdari Yargı Usul Mevzuatı.

15. Müfettişlerin büyük çoğunluğu; İlköğretim Müfettişliği-Bakanlık Müfettişliği ayrımına karşı çıkarak, tek ad ve tek çatı altında birleştirilmesi kanaatini ifade etmektedir.

Yukarıdaki sonuçlardan hareketle, aşağıdaki öneriler dikkate alınmalıdır:

1. Hizmetiçi eğitim kurslarına gereken önem verilmelidir.
2. Müfettişler için hazırlanan hizmetöncesi veya hizmetiçi eğitim programları uygulamaya yönelik olmalıdır.
3. Denetleyen kişi, denetlenen kişiden daha fazla eğitim, bilgi ve deneyime sahip olmalıdır, ilkesi gereğince müfettişlere dört yıllık lisans eğitiminden sonra lisansüstü düzeyde eğitim sağlanmalıdır.
4. Kurslarla müfettiş yetiştirilmesine son verilmelidir.
5. Müfettiş atamalarında her türlü politik tercih bir tarafa bırakılmalı, mesleki formasyon, yeterlik ve liyakat esaslarına uyulmalıdır.
6. Hizmetiçi eğitim kurslarında, Millî Eğitim Teşkilatını bilen, deneyimli akademik elemanlar görevlendirilmelidir.

KAYNAKLAR

- AKYÜZ, Yahya, **Türk Eğitim Tarihi**. (4. Basım), İstanbul: Kültür Koleji Yay., 1993.
- ALFONSO, Robert. G.R.Firth ahd R.F.Neville. **Instructional Supervision**. (Second Ed.), Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1981.
- AYDIN, Mustafa. **Çağdaş Eğitim Denetimi**. Ankara: İM Yay., 1986.
- BAŞAR, Hüseyin. **Eğitim Müfettişlerinin Seçilmesi ve Yetiştirilmesi**. Basılmamış Doktora Tezi. Ankara: A.Ü. S.B.E., 1985.
- BAŞARAN, İbrahim Ethem. **Yönetim**. Ankara: Gül Yayınevi, 1089.
- _____. **Temel Eğitim ve Yönetimi**. Ankara: A.Ü.E.F. Yayını, 1982.
- BURSALIOĞLU, Ziya. **Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama**. (5. Basım) Ankara: PeGem Yay., 1991.
- BÜLBÜL, Sudi. "Eğitim Uzmanlarının Eğitimi", **Eğitim Bilimleri Sempozyumu**. Ankara: A.Ü.E.B.F. Yay, 1984.
- CAN, Halil. **Organizasyon ve Yönetim**. Ankara: Adım Yayıncılık, 1992.
- CENGİZ, Cevdet. **Milli Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müfettişlerinin Yetiştirilmesi ve Teftişin Geliştirilmesi**. İstanbul: MEB Yay., 1992.
- DORSAL, Willam R.V. **The Successful Supervisor in Government and Business**. (2nd ed.) NewYok: Harper and Row, Publishers, 1968.
- ERGUN, Turgay ve Aykut Polat. **Kamu Yönetimine Giriş**. Ankara: TODAİE Yay., 1984.
- ERTEKİN, Yücel. **Örgüt İklimi**. Ankara: TODAİE Yay., 1978.
- HICKS, Herbert. **Örgütlerin Yönetimi: Sistemler ve Beşeri Kaynaklar Açısından**. 3. Basım (Çev. Osman Tekok ve diğerleri) Ankara: 1979.
- İSBİR, Eyüp G. **Türkiye'de Devlet Memurlarının Denetimi**. Ankara: A.İ.T.İ.A.Yay., 1977.

- KARAGÖZOĞLU, Galip. **Türk Eğitim Düzeninde Bakanlık Müfettişlerinin Rolü.** Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1984.
- LUTZ, Frank and Laurence Iannacconne. **Understanding Educational Organizations: A Field Study Approach.** Colmubus: Charles E. Merrill Books., 1969.
- M.E.B. **Ondüdüncü Milli Eğitim Şurası: Hazırlık Dökümanı.** Ankara: MEB Yay., 1993.
- _____. **Ondüdüncü Milli Eğitim Şurası: Raporlar Görüşmeler Kararlar.** Ankara: MEB Yay., 1993.
- _____. **İlköğretim Müfettişliği Yönetmeliği,** MEB Tebliğler Dergisi, Sayı: 1580, Ankara: 1969.
- _____. **M.E.B. İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği,** MEB Tebliğler Dergisi, Sayı: 2329, Ankara: 1991.
- MUSTAFA, İbrahim ve diğlerleri. **el-Mu'cemü'l-Vasit.** Metabiu'l-Daru'l-Mearif, Mısır: 1980.
- ÖZ, M.Fevzi. **Türk Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü.** Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: H.Ü., 1977.
- SU, Kamil. (1983) "Milli Eğitimde Teftiş". **Cumhuriyet Döneminde Eğitim.** Ankara: MEB Yay.
- _____. **Türk Eğitim Sisteminde Teftişin Yeri ve Önemi.** İstanbul: ME Basımevi, 1974.
- TAYMAZ, Haydar. (1985) "Öğrenci Hizmetlerinin Değerlendirilmesi", **Eğitim Yönetiminde Denetleme ve Değerlendirme Sempozyumu.** Ankara: A.Ü.E.B.F. Yay.
- _____. **Teftiş.** Kavramlar İlkeler Yöntemler. Ankara: A.Ü.E.B.F. Yay.
- TORTOP, Nuri. **Kamu Personal Yönetimi.** Ankara: 1987.
- YILDIRIM, İbrahim ve Şemseddin Koçak. "Eğitim Denetiminde İlköğretim Müfettişleri" Yetiştirilme ve Sorunları. Yayınlanmamış araştırma, Diyarbakır: 1994.